

Barnbokslut 2023

Stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Viktiga begrepp	4
1.3	Fyra grundläggande principer	4
2	Barnbokslut	5
2.1	Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder ..	6
2.2	Nulägesanalys kopplat till de grundläggande artiklarna och barnrättsplanen	7
2.2.1	Väsentliga förändringar i förvaltningen och resurssättning av barnrättsarbetet	7
2.2.2	Artikel 2 – Principen om icke-diskriminering	8
2.2.3	Artikel 3 – barnets bästa	8
2.2.4	Artikel 6 – barns rätt till liv, överlevnad och utveckling	9
2.2.5	Artikel 12 – barns rätt till delaktighet	9
2.2.6	Övriga artiklar i barnkonventionen – kopplat till planens fyra fokusområden	10
3	Utvecklingsområden och vägen framåt	11

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Barns rättigheter är mänskliga rättigheter. De gäller alla barn, utan åtskillnad. Barns rättigheter är individuella rättigheter, det innebär att stadens verksamheter behöver ha kunskap om rättigheterna och ta hänsyn till barns olika förutsättningar. Att arbeta barnrättsligt innebär att utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter tillgodose det enskilda barnets rättigheter inom det som är stadens uppdrag. Staden ska efterfråga barnets delaktighet samt utgå från barnets bästa. Barn är varje människa under 18 år i konventionens mening.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige.

Kommunfullmäktige uppdrog 2020-06-16, § 20 till kommunstyrelsen att ta fram en stadenövergripande barnrättsplan, samt till samtliga nämnder och styrelser att årligen upprätta ett barnbokslut. Barnrättsplanen antogs av kommunfullmäktige 2022-06-09 § 12.

Ett barnbokslut är en sammanställning och ett underlag för nämnder och styrelser att få en bild om den egna verksamhetens arbete och resultat i sitt barnrättsarbete utifrån barnkonventionens artiklar, i syfte att tillgodose barn och ungdomars rättigheter utifrån barnkonventionen. Barnbokslutet ska ta sikte på de fyra grundläggande principerna vilka är artikel, 2, 3, 6 och 12, men även inkludera andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som aktuella av den egna verksamheten.

Det första barnbokslutet upprättades 2021 och innehöll en nulägesanalys med en lägesbild av var de egna verksamheterna stod i förhållande till barnkonventionen. Nulägesanalysen skulle ge en vägledning till vilka utvecklingsområden och förbättringsåtgärder som verksamheten behöver göra.

Årets barnbokslut tar sikte på uppföljning av hur det har gått med föregående års utvecklingsområden, en ny nulägesanalys över barnrättsarbetet i förvaltningen samt vilka prioriterade utvecklingsområden som finns. Bedömning av resultat och eventuella effekter är en utvecklingsfråga.

Det upprättade barnbokslutet läggs som bilaga i årsrapporten till egen nämnd och styrelse. Stadsledningskontoret gör därefter en sammanställning av boksluten inom ordinarie uppföljningsprocess, för att följa vilka förflyttningar som görs i Göteborgs Stad för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Sammanställningen stäms av med ungdomsfullmäktige för att inhämta deras synpunkter och återredovisas därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.2 Viktiga begrepp

Det finns några viktiga begrepp att känna till i sammanhanget. Begreppen har olika innebörd men kan vara enkla att förväxla och det är därför viktigt att förstå deras innebörd. Begreppen ger också stöd i analysen i vilken grad verksamheten lever upp till de fyra grundläggande principerna

Barnperspektiv: Den kunskap om barn som vuxna utgår från när de avser att göra något utifrån barnets bästa. Vuxnas perspektiv kan därför skilja sig från hur barnet upplever och förstår samma situation. Barnperspektivet är en färskvara som förändras över tid.

Barns perspektiv: När det gäller barnets perspektiv är det nödvändigt att ett barn fått uttala sig i den aktuella frågan. Det är det som visar sig för barnet som är det intressanta när vi pratar om barnets eget perspektiv. Genom att fråga efter barnets synpunkter levandegörs barnets eget perspektiv. Det handlar om det enskilda barnets synpunkter.

Barnrättsperspektiv: Utgångspunkten är FN:s barnkonvention. Barnrättsperspektiv innebär att alla besluts- och arbetsprocesser är barnrättsbaserade, det vill säga utgår från konventionens fyra grundläggande principer och övriga rättigheter i konventionen.

1.3 Fyra grundläggande principer

De fyra grundläggande artiklarna utgör alltid grunden för ett barnrättsarbete och ingår i barnbokslutet.

Nedan framgår det fyra grundläggande artiklarna:

Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3: Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet. Det betyder inte att det alltid ska vara utslagsgivande, även andra intressen kan ha samma eller större betydelse. Beslutsfattare ska dock ha i åtanke att barnets bästa inte bara är ett intresse bland andra, utan det är ett intresse som måste ges särskild vikt. Det ska också noteras att ett och samma beslut kan röra flera barn eller grupper av barn med olika intressen.

Artikel 6: Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Med utveckling menas främjandet av god fysisk, andlig, moralisk, psykisk och social utveckling.

Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

2 Barnbokslut

Årets barnbokslut tar sikte på uppföljning av hur det har gått med föregående års utvecklingsområden, en ny nulägesanalys över barnrättsarbetet i förvaltningen samt vilka utvecklingsområden som prioriteras framöver för att stärka barnrättsarbetet.

Barnbokslutet utgår ifrån barnkonventionens fyra grundläggande principer/artiklar 2, 3, 6 och 12 enligt ovan. Barnbokslutet ska även inkludera arbetet med andra artiklar i barnkonventionen som identifierats som relevanta och aktuella utifrån verksamhetens uppdrag.

Det finns också kopplingar mellan barnbokslutet som upprättas och barnrättsplanen. Barnrättsplanen innehåller insatser kopplat till *kompetenshöjning, styrning och ledning* samt *insatser direkt riktade till barn*. Barnrättsplanens insatser ger en vägledning till hur ett systematiskt barnrättsarbete kan bedrivas som baseras på de grundläggande artiklarna. I barnrättsplanen finns även fyra fokusområden som barnrättsarbetet främst ska fokusera på, vilka knyter an till flera av barnkonventionens övriga artiklar. Fokusområdena är:

- Utbildning
- Fritid
- Trygghet
- Hälsa

Någon separat uppföljning av barnrättsplanen kommer inte att ske, utan följs via de årliga barnbokslut som upprättats.

Vid årsskiftet 2023 genomfördes en omorganisation av de stadsplanerande nämnderna i staden. Sedan den 1 januari 2023 är stadsbyggnadsnämnden ny nämnd med nytt reglemente. Stadens tidigare byggnadsnämnd bedrev ett systematiskt arbete med barnrättsfrågor. Därför bygger stadsbyggnadsnämndens barnbokslut till stor del vidare på byggnadsnämndens barnbokslut 2022.

2.1 Uppföljning av föregående års utvecklingsområden och åtgärder

Nedan finns en kortfattad sammanfattning över hur det har gått med förvaltningens utvecklingsområden som identifierades i föregående års barnbokslut.

Utvecklingsområden från nulägesanalys 2021	Åtgärder	Kommentar och eventuella resultat
Kunskapshöjande insatser	Strategisk lunchkvart om Göteborgs Stads barnrättsplan den 16 oktober 2023	För att stärka medarbetarnas grundläggande kompetens om barnrätt och för att tydliggöra barnrätten i nämndens uppdrag och reglemente har en strategisk lunchkvart handlat om Göteborgs Stads barnrättsplan och om barnbokslut. Presentationen livesändes den 16 oktober via intranätet med samtliga förvaltningar inom sammanhållen stadsutveckling som målgrupp. Inspelningen är också möjlig att titta på i efterhand. Hittills har inspelningen haft 48 visningar (13 december).
Underlag till analys	Social data på karta	För att säkerställa rätt underlag för barnkonsekvensanalyser har förvaltningen fortsatt arbetet med att se över kvalitativa data och statistik och hur detta kan användas på systematiska sätt. Under våren publicerades ett antal lager som innehåller statistik med social data, i GoKart. Till exempel befolkningsstatistik, dag- och nattbefolkning, hushållsstorlek och andel bostäder efter upplåtelseform. Under våren publicerades också ett lager med ett antal genomförda Sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser. Stadsformsanalyser finns numera också som lager i GoKart. Där finns bland annat närhetsanalyser, med lager som visar på närhet till förskola, grundskola, närhet till park, sport, till kultur och bibliotek. Det finns också ett lager som visar tillgänglig täthet för barn 0-17 år.
Delaktighet och dialog (processer och metoder)	Kartläggning av delaktighet och dialog	En kartläggning av arbetet med delaktighet och dialog görs i samverkan med förvaltningarna inom sammanhållen stadsutveckling. En enkätundersökning riktad till samtliga medarbetare har genomförts under hösten. Kartläggningen ska resultera i rekommendationer för fortsatt arbete och med inriktning på att ta fram rutiner för hur barn och unga på bästa sätt kan göras delaktiga i stadsplaneringen.

Utvecklingsområden från nulägesanalys 2021	Åtgärder	Kommentar och eventuella resultat
Uppföljning	Utvärdering av stöd kopplat till SKA/BKA	En utvärdering av stödet kopplat till sociala konsekvensanalyser (SKA) och barnkonsekvensanalyser (BKA) genomfördes under hösten i form av en enkät riktad till medarbetarna på detaljplaneavdelningen. Genom enkäten gjordes också en uppföljning av genomförda barnkonsekvensanalyser. Utformning av rutiner och metoder för kontinuerliga uppföljningar av arbetet med BKA kommer att fortsätta under 2024.
Samverkan	Ny struktur för förvaltningsövergripande samverkan kring SKA/BKA	För att stärka strukturerna för intern/extern samverkan i konsekvensanalysarbetet har den förvaltningsövergripande gruppen för social- och barnkonsekvensanalys setts över och arbetat i delvis nya strukturer under 2023. En styrgrupp, en mindre arbetsgrupp och ett större nätverk har inneburit smidigare arbetsformer och strukturen bidrar till att säkerställa att alla perspektiv kommer med i konsekvensanalyserna.

2.2 Nulägesanalys kopplat till de grundläggande artiklarna och barnrättsplanen

Nedan finns en nulägesanalys över förvaltningens barnrättsarbete. Först beskrivs övergripande förutsättningar och eventuella förändringar i förvaltningen som påverkar barnrättsarbetet. Därefter finns en analys utifrån de grundläggande artiklarna i barnkonventionen.

2.2.1 Väsentliga förändringar i förvaltningen och resurssättning av barnrättsarbetet

Väsentliga förändringar i verksamheten som påverkar barn direkt eller indirekt sedan förra barnbokslutet

Vid årsskiftet 2023 genomfördes en omorganisation av de stadsplanerande nämnderna i staden. Sedan den 1 januari 2023 är stadsbyggnadsnämnden ny nämnd med nytt reglemente. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för att driva och samordna den fysiska planeringen i kommunen. Nämnden ansvarar för stadens reglering av bebyggelse, mark och vatten och ska även samordna styrningen för den taktiska och strategiska stadsplaneringen. Exempel på uppdrag som ingår i nämndens ansvar är:

- översiktsplaner, inklusive fördjupningar, tematiska tillägg och planeringsstrategi
- strategisk trafik- och grönplanering
- taktisk planering kopplat till stadsplanering

- detaljplaner, planprogram
- kommunal lantmäterimyndighet
- bygglov och tillsyn
- bostadsanpassning
- kommunens grundläggande geodata.

Stadsbyggnadsnämnden har ansvar för verksamhetsområdet bostadsanpassning, som tidigare tillhörde fastighetskontoret. Handläggarna på enheten arbetar utifrån barnkonventionen när de handlägger ärenden som gäller barn eller där barn blir berörda av besluten. Verksamheten tog år 2022 fram en rutin för tillämpningen av barnkonventionen med fokus på barnets bästa och de övriga grundläggande artiklarna i den dagliga handläggningen. Detta bidrar till en högre rättssäkerhet då beslut tas som berör barn direkt eller indirekt.

Stadsbyggnadsnämndens främsta verktyg för att arbeta med barnrätt kopplat till stadsplanering är barnkonsekvensanalyser. Den tidigare byggnadsnämnden bedrev ett systematiskt arbete med barnrättsfrågor. Därför bygger stadsbyggnadsnämndens barnbokslut till stor del vidare på byggnadsnämndens barnbokslut 2022.

Resurser för att förbättra barns villkor

Uppdraget att bedriva ett barnrättsarbete ses som en del av verksamhetens grunduppdrag och barnkonsekvensanalyser genomförs inom ramen för detaljplaneprojekt och programarbeten. I vissa större projekt genomförs fördjupade barndialoger, exempelvis gjordes ett sådant arbete inom arbetet med framtagande av program för Tynnered och program för Hjällbo.

2.2.2 Artikel 2 – Principen om icke-diskriminering

Under 2022 påbörjades ett arbete med ”sociala data på karta”. Under våren 2023 publicerades ett antal lager som innehåller statistik med social data, i GoKart. Till exempel befolkningsstatistik, dag- och nattbefolkning, hushållsstorlek och andel bostäder efter upplåtelseform. Under våren publicerades också ett kartlager med genomförda sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser i programarbeten.

Stadsformsanalyser har under året tillkommit som kartlager i GoKart. Där finns bland annat närhetsanalyser, med lager som visar på närhet till förskola, grundskola, närhet till park, sport, till kultur och bibliotek. Det finns också ett lager som visar tillgänglig täthet för barn 0-17 år.

Sammantaget innebär detta att möjligheterna för att utgå från barns livssituation i stadsplaneringen har utvecklats och förbättrats då verktygen möjliggör för att använda data på ett systematiskt sätt.

2.2.3 Artikel 3 – barnets bästa

Begreppet *barnets bästa* kan appliceras på ett barn, eller flera barn i en familj. Bostadsanpassningsenheten genomförde under 2022 ett arbete då en rutin togs fram för tillämpningen av barnkonventionen med fokus på barnets bästa och de övriga grundläggande artiklarna. Genom detta arbete skapades en större medvetenhet kring att tillämpa barnkonventionens grundläggande artiklar under handläggningen. Det handlade bland annat om att se till alla barns bästa som berörs av en ansökan om bostadsanpassningsbidrag. Vid en prövning om bostadsanpassningsbidrag kan barn vara direkt eller indirekt berörda. Det kan vara barn med funktionsnedsättningar, syskon till barn med funktionsnedsättningar eller barn till föräldrar med funktionsnedsättningar. I beslut om bostadsanpassningsbidrag tar

handläggarna hänsyn till såväl barnkonventionen, föräldrabalken och bostadsanpassningslagen. Enheten har under 2023 arbetat vidare utifrån det arbete som gjordes 2022.

Begreppet *barnets bästa* är också applicerbart på gruppnivå i stadsplaneringsprocesser. Det kan till exempel gälla en viss grupp barn på en förskola, barn i ett visst bostadsområde, barn som utövar en viss sport, barn med en viss sjukdom eller socioekonomiskt utsatta barn. Frågan kan också beröra barn i allmänhet, det vill säga barn i hela kommunen.

Förvaltningens främsta verktyg för att arbeta med barnrättsfrågor är barnkonsekvensanalyser som en inskriven del av verksamhetens processer. En utvärdering av det stöd som finns för planhandläggare och projektledare kopplat till sociala- och barnkonsekvensanalyser har genomförts under 2023. Enkätresultatet visade att det finns ett fungerande utbud av stöd kopplat till metoden och att kännedomen om stödet är god. Det framkommer också önskemål om ett utökat stöd i form av en processledare som kan leda hela processen. Genom samma enkät samlades också information om genomförda barnkonsekvensanalyser. Renodlade barnkonsekvensanalyser har genomförts i samband med övergripande programarbete eller kopplat till detaljplaner som har innehållit förskolor. I de flesta fall används ett upplägg med social konsekvensanalys där ett barnperspektiv integreras. Utformning av rutiner och metoder för kontinuerliga uppföljningar av arbetet med barnkonsekvensanalyser kommer att fortsätta under 2024. Detta behöver följas så att barnrättsfrågor får tillräckligt fokus i stadsplaneringsprocesserna och för att det i tillräckligt stor utsträckning ska handla om barns egna perspektiv och inte enbart vuxnas barnperspektiv.

2.2.4 Artikel 6 – barns rätt till liv, överlevnad och utveckling

För att stärka strukturerna för intern/extern samverkan i konsekvensanalysarbetet har den förvaltningsövergripande gruppen för sociala- och barnkonsekvensanalyser setts över och arbetat i delvis ny struktur under 2023. En styrgrupp, en mindre arbetsgrupp och ett större nätverk har inneburit smidigare arbetsformer och utvecklade samverkansformer. Strukturen ska säkerställa att alla perspektiv kommer med i konsekvensanalyserna.

2.2.5 Artikel 12 – barns rätt till delaktighet

Ett kartläggning pågår kring delaktighet och inflytande i samverkan inom de stadsutvecklande förvaltningarna. Målsättningen är att tydliggöra en struktur och rutiner för hur verksamheten på bästa sätt kan inhämta synpunkter från alla grupper av barn och unga.

Förvaltningen ser fortsatt stor potential i flera uppdrag som är riktade till förvaltningen för demokrati- och medborgarservice genom Göteborgs Stads barnrättsplan. Demokrati och medborgarservice ansvarar för insats 1:3 Utveckla metoder för barns delaktighet, med ett särskilt fokus på yngre barn. Demokrati- och medborgarservice har också ansvar för insats 3:2 Medborgarkontor med tydlig inriktning för barn. Fysiska och/eller digitala platser där barn kan få information om stadens insatser kan bli till en betydelsefull möjliggörare för barn och ungas egna initiativ till delaktighet i bland annat stadsplaneringsfrågor. En sådan verksamhet kan bidra till att utveckla värdefull kompetens om barns livsvillkor för kommunen som helhet.

2.2.6 Övriga artiklar i barnkonventionen – kopplat till planens fyra fokusområden

Artikel 31. Barns rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder har stark bäring på stadsbyggnadsnämndens verksamhet utifrån att nämnden har ansvar för att driva och samordna den fysiska planeringen för Göteborg. I många av de beslut som nämnden fattar skapas förutsättningar för goda gestaltade livsmiljöer för barns utveckling och möjligheter finns att bidra till goda uppväxtvillkor i staden med utgångspunkt i de fyra fokusområdena i Göteborgs Stads barnrättsplan - fritid, trygghet, utbildning och hälsa.

Nedanstående är fler exempel på artiklar som beaktas under handläggningsprocessen av bostadsanpassningsbidrag:

Artikel 16. Rätt till privatliv.

Artikel 18. Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.

Artikel 23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

Artikel 24. Rätt till hälsa.

3 Utvecklingsområden och vägen framåt

Utifrån vad som har framkommit i förvaltningens nulägesanalys och uppföljning av föregående års utvecklingsområden har ett antal prioriterade utvecklingsområden inför kommande år framkommit.

Prioriterade utvecklingsområden 2023	Åtgärder	Förväntade resultat
Uppföljning	Utformning av rutiner och metoder för kontinuerliga och systematiska uppföljningar av arbetet med barnkonsekvensanalyser.	Större möjligheter att skapa en tydlig bild av ett sammantaget resultat av genomförda barnkonsekvensanalyser samt omfattningen av genomförda analyser och använda metoder och dialogverktyg. Detta behöver följas så att det i tillräckligt stor utsträckning handlar om barns perspektiv och inte enbart ett barnperspektiv.
Delaktighet och dialog	Tydliggöra en struktur och rutiner för hur verksamheten på bästa sätt kan inhämta synpunkter från alla grupper av barn och unga. Kunskapshöjande insatser om hur barns perspektiv kan integreras i planeringen. Tydliggöra strukturer för samverkan med kulturförvaltningen kring arkitekturpedagogik.	Barn ges större möjlighet att höras och uttrycka sin mening i de frågor som berör dem och det påverkar i förlängningen planeringen.
Underlag till analys	Fortsatt arbete och utveckling av kvalitativa data och statistik, samt social data på karta i kombination med informationsinsatser om hur materialet kan användas och var det går att finna.	Säkerställande av rätt underlag för barnkonsekvensanalyser.
Kunskapshöjande insatser	Kunskapshöjande insatser och kommunikation. Kontinuerligt informera om insatser som görs för att utveckla processer och underlag för att underlätta förvaltningens arbete med barnrättsplanen.	Stärkt kunskap om barnrätt och vad barnrättsarbetet innebär i förvaltningens uppdrag.